

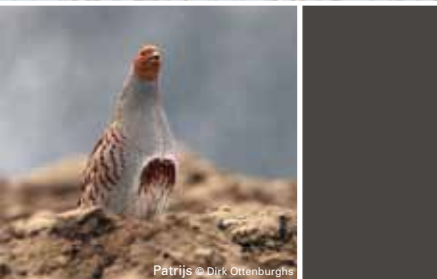
Veldleeuwerik © François Van Bauwel

Grauwe gors © Vilda

Geelgorzen © Michel Maassen

Patrijs © Dirk Ottenburghs

Kiekendief © Michel Maassen

Veldleeuwerik

De veldleeuwerik is het archetype van de OLA: hij mijdt hoog opgaande begroeiing. Ook in de winter is hij met geen stokken dicht bij bomen te krijgen, hij zoekt zijn voedsel liever in open gebied. Omdat hij in boomloze landschappen leeft, heeft hij geen hogere uitkijkposten van waarop hij kan zingen. Daarom maken de mannetjes de zo karakteristieke zangvluchten waarbij ze vrolijk tierelieren boven de velden.

Grauwe gors

Deze soort is sterk achteruit gegaan. Droog Haspengouw is één van de laatste streken in Vlaanderen waar de grauwe gors nog te vinden is. Het grootste knelpunt voor de grauwe gors is het vinden van voedsel op het einde van de winter tot in april, hij schakelt later dan andere akkervogels over op insecten. Hij houdt van grote, open landschappen, maar je kan hem 's winters ook in houtkanten vinden.

Geelgorzen

In tegenstelling tot zijn neef, de grauwe gors, houdt de geelgorz eerder van kleinschalige landschappen. Hij is meer te vinden in akkers die grenzen aan houtkanten of heggen. In de winter worden er wel gemengde gorzengroepen gevormd. Zijn liedje klinkt als de 5de symfonie van Beethoven, sommige mensen herkennen de slagzin 'geef me een pintje biieeer!'

Patrijs

De patrijs zoekt beschutting in ruige hoekjes of akkerranden. De jongen gaan zelfstandig op zoek naar insecten. Omdat ze nog niet zo snel zijn en nog niet kunnen vliegen, is een insectenrijke plek waar voldoende dekking is tegen roofdieren noodzakelijk. Ook open plekken, waar de jongen kunnen opdrogen van dauw of regen, zijn welkom.

Kiekendief

In de winter kan je de blauwe kiekendief laag over de akkers zien zweven. 's Zomers vind je bij ons de bruine kiekendief. Deze sierlijke roofvogels voeden zich met muizen of kleine vogels. Voor hen is de aanwezigheid van akkervogels dus een must.

Vlucht kneus © Michel Maassen

© RLH

© RLH

Ook jij kan iets doen!

Van landbouwer naar landschapsbouwer

Als je landbouwer bent, kan je bij de VLM beheerovereenkomsten afsluiten. Bij zo'n beheerovereenkomst verbindt een landbouwer zich er toe om bepaalde maatregelen te nemen. Hier staat een subsidie tegenover. Sinds kort bestaan er beheerovereenkomsten specifiek voor akkervogels. Zo kan je bijvoorbeeld zorgen voor nestgelegenheid door leeuwerikvlakjes uit te sparen of door een speciale grasstrook aan te leggen. Door een faunarand of een vogelvoedselgewas in te zaaien, verzeker je de vogels van eten.

Meer info

Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
Dienst beheerovereenkomsten
Contactpersoon: Jurgen Bernaerts
(T 011-29 87 29 of jurgen.bernaerts@vlm.be)

Metten is weten

Ben je geïnteresseerd in de natuur en in vogels in het bijzonder? Dan is vogels tellen misschien iets voor jou. We zijn steeds op zoek naar mensen die zich willen engageren om een aantal keren per jaar in de akkergebieden te gaan tellen. Metten is immers weten, als we het aantal vogels elk jaar op dezelfde manier tellen, kunnen we over verloop van tijd weten of hun aantallen toenemen of afnemen. Op deze manier kunnen we de maatregelen die we nemen evalueren en zo nodig bijsturen. Weet je nog niet zo veel van vogels? Geen nood, je kan de eerste tijd met een ervaren vogelteller meelopen.

Meer info

Vogelwerkgroep Fruitstreek (yvon.princen@gmail.com).

Akkervogels

Evenwicht tussen
landbouw en natuur

Geelgorz © Vilda

© Eddy Daniels

© RLH

© RLH

Wie Haspengouw zegt, denkt aan hoogstamboomgaarden en beemden, aan wuivende graanvelden en groene akkers. In Haspengouw vind je geen grote aaneengesloten natuurgebieden, maar zijn natuur en landbouw met elkaar verweven. Eeuwenlang is er een sterke band geweest tussen landbouw en biodiversiteit.

Agrarische soorten konden niet zonder de landbouw, denk maar aan vogelsoorten zoals de veldleeuwerik en de grauwe gors die graan nodig hebben als voedsel, en de landbouw kon niet zonder agrarische soorten. Zo waren zwaluwen bijvoorbeeld welkomme gasten om de hoeveelheid insecten binnen de perken te houden. Er bestond een evenwicht tussen landbouw en natuur, de ene kon niet zonder de andere.

Door de economische druk en de intensivering van de landbouw zijn de banden tussen landbouw, biodiversiteit en landschap de laatste decennia voor een groot stuk verloren gegaan. De percelen werden steeds groter, waardoor er minder randjes en kantjes voor de natuur overbleven. De biodiversiteit kreeg steeds minder kansen.

Maar het tij is aan het keren! Steeds meer landbouwers beseffen dat de band tussen landbouw en natuur niet verloren mag gaan. Ze doen inspanningen om de natuur terug een kans te geven. Sommigen onder hen noemen zich zelfs al **landschapsbouwer**... in plaats van landbouwer!

OLA's en KLA's

Niet alle akkervogels hebben hetzelfde soort landschap nodig. Ze kunnen in twee grote groepen gedeeld worden: de **Open LandschapsAkkervogels** (OLA's) en de **Kleinschalige LandschappenAkkervogels** (KLA's).

De **OLA's** verkiezen grote, open gebieden zonder hoog opgaande begroeiing, om het gevaar al van ver te zien aankomen. Bomen, waarin roofvogels zich kunnen verschuilen, vertrouwen ze niet. Deze OLA's vind je vooral terug in het zuiden van Haspengouw, op de hoger gelegen plateaus van Droog Haspengouw. Typische OLA's zijn de veldleeuwerik en de grauwe gors.

De **KLA's** houden meer van een kleinschalig, gevarieerd landbouwlandschap. Zij vluchten graag in een haag of houtkant en vliegen van daaruit telkens de akkers op wanneer de kust veilig is. Deze kleinschalige landschappen vind je vooral terug in Vochtig Haspengouw en in de lager gelegen gebieden in het zuiden van onze provincie. De geelgors en de kneu zijn typische KLA's.

'De grote 3'

Welk landschap de akkervogels ook verkiezen, om te overleven hebben ze allemaal behoefte aan **de grote 3**:

1. Nestgelegenheid en dekking

Grasstroken en minder intensief bewerkte stroken zijn prima broedplaatsen voor de OLA's. De vogels van kleinschalige landschappen zijn dankbaar voor wat houtkanten, doornstruwelen of een klein bosje.

2. Zomervoedsel (insecten, zaden en granen)

De jongen worden met insecten gevoed. Volwassen vogels eten daarnaast ook zaden. Ook hier geldt: hoe meer overhoekjes en ruige kantjes er zijn, hoe meer insecten en zaden er te vinden zijn. In een intensief landbouwlandschap is er erg weinig eten voor de akkervogels.

3. Wintervoedsel (zaden en granen)

Gemorst graan na de oogst, een rijtje tarwe dat is blijven staan of een overhoekje met onkruidzaden zijn geliefde eetplekjes.

Meer info over akkervogels en maatregelen die genomen kunnen worden om de akkervogels te helpen kan je vinden in het rapport *'Van de stakkers van de akkers naar de helden van de velden'*. Dit rapport is te bestellen bij het INBO of gratis te downloaden van de website www.inbo.be.

Tijd voor actie!

Akkerbiodiversiteit

Met het project **akkerbiodiversiteit** willen we landbouwers aansporen om de randen van hun akkers in te zaaien met een kruidrijk graanmengsel dat niet geoogst wordt. Deze randen trekken insecten, akkervogels en andere fauna aan. Doordat vele insecten natuurlijke plaagbestrijders zijn, heeft zulk een kruid- en graanrijke akkerrand een positief effect op de omliggende velden. Een win-win situatie voor natuur en landbouw dus.

Akkervogels als adoptiekindjes

In 2006 startte het project **Gemeenten adopteren Limburgse soorten**. De stad Sint-Truiden adopteerde de veldleeuwerik en de gemeente Riemst nam de grauwe gors onder de arm. In de actieplannen werden heel wat mogelijke acties voor de akkervogels verzameld. Bij de overhandiging van de actieplannen beloofden Sint-Truiden en Riemst hun best te willen doen voor het behoud van de biodiversiteit.

Voorbeeldboerderij 'Armenberg'

In het voorjaar van 2008 engageerden enkele landbouwers met percelen in de buurt van Engelmanshoven zich om een **voorbeeldboerderij** uit te bouwen. Heel wat akkervogelmaatregelen worden getest, zoals:

■ Laat zaaien

Door het graan later in het seizoen in te zaaien, krijgen de akkervogels langer de kans om te broeden voor het gewas te hoog opschiet.

■ Leeuwerikvlakjes

In de open leeuwerikvlakjes kunnen akkervogels landen als op de rest van het perceel het gewas al te dicht staat.

■ Overwinterend graan

Door in de winter enkele stukken graan niet te oogsten, vinden de vogels ook in de moeilijke periode van het jaar voedsel.

■ Extensief beheer van grasstroken

Grasstroken die niet beheerd worden als een gazon, herbergen heel wat kruiden en insecten. Bovendien biedt een niet te dichte grasmat ideale nestgelegenheid.

■ Spaarzaam gebruik van insecticiden

Op plaatsen waar minder insecticiden worden gebruikt, krijgen kruiden en insecten meer kansen. Dit betekent een rijk gedekte tafel voor de akkervogels!

